

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalovanému: **Magistrát města České Budějovice**, se sídlem nám. Přemysla Otakara II, č. 1 a 2, České Budějovice, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 11. 2007, č. j. 5506/2006-Kr, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 28. 8. 2008, č. j. 10 Ca 3/2008 - 62,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce brojí včas podanou kasační stížností proti v záhlaví uvedenému usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích, kterým bylo rozhodnuto, že se žalobci osvobození od soudních poplatků nepřiznává.

V odůvodnění napadeného rozhodnutí krajský soud uvedl, že dne 21. 1. 2008 usnesením odmítl žalobu žalobce, kterou se domáhal, aby soud uložil žalovanému obnovit řízení v jeho přestupkové záležitosti. Proti tomuto usnesení podal žalobce kasační stížnost, kterou navrhl napadené usnesení zrušit a věc spojit do řízení, jehož předmětem je prvostupňové rozhodnutí v přestupkové věci žalobce. Usnesením ze dne 3. 3. 2008 krajský soud nepřiznal žalobci osvobození od soudních poplatků z důvodu, že žalobce neprokázal své majetkové poměry. Rozsudkem ze dne 16. 7. 2008 Nejvyšší správní soud zamítnul kasační stížnost žalobce s odůvodněním, že žalobce nesplnil svou povinnost doložit, že nemá dostatečné finanční prostředky k zaplacení soudního poplatku. Poté, co byl rozsudek Nejvyššího správního soudu žalobci doručen, žalobce podal novou žádost o osvobození od soudních poplatků. Ke Krajskému soudu v Českých Budějovicích žalobce založil potvrzení Městského úřadu v Poličce ze dne 1. 7. 2008 vydané pro účely hrazení regulačních poplatků ve zdravotnictví o tom, že je příjemcem příspěvku na živobytí. Platnost potvrzení byla omezena na dobu 30 dnů od data jeho vydání. Na výzvu soudu žalobce předložil potvrzení o osobních, majetkových a výtěžkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků, ve kterém žádné příjmy neuvedl a nedoplnil jaké příjmy

z hmotného a sociálního zabezpečení pobírá. Žalobce současně uvedl, že má sníženou schopnost výdělečného pracovního zařazení.

Krajský soud dospěl s poukazem na znění ustanovení § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) k závěru, že žalobce nesplnil zákonnou povinnost doložit, že nemá dostatečné prostředky, proto nejsou splněny podmínky pro osvobození žalobce od soudních poplatků. Krajský soud konstatoval, že žalobce doložil, že je příjemcem dávky v hmotné nouzi. Toto potvrzení bylo však využitelné pouze do konce měsíce července 2008 pro účely zdravotního pojištění. Podle krajského soudu z této písemnosti neplyne, jaká dávka je žalobci poskytována. Tuto částku žalobce neuvedl a nedoložil v potvrzení o svých majetkových poměrech a rubriku vztahující se k sociálním dávkám proškrtl. Z písemností doložených žalobcem není zřejmé, zda žalobci nejsou poskytovány další dávky sociální povahy. Krajský soud uzavřel, že založením potvrzení Městského úřadu v Poličce, podáním proškrtaného potvrzení o majetkových poměrech a tvrzením o tom, že žalobce má sníženou schopnost pracovního zařazení, žalobce nedoložil, že nemá dostatečné prostředky k zaplacení soudního poplatku. O tom, že žádosti o osvobození od soudních poplatků nebude vyhověno, jestliže žalobce nedoloží, že nemá dostatečné prostředky, byl žalobce poučen.

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 28. 8. 2008 napadl žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížností. V obtížně srozumitelném podání stěžovatel krajskému soudu vytýká, že provedl nesprávný výklad příslušných předpisů neodpovídající úvaze o podkladech rozhodování. Stěžovatel namítá, že ho krajský soud neoprávněně donucuje k vyplnění vzoru 060 a nerespektuje obsah jeho podání. Krajský soud podle stěžovatele nerespektuje prohlášení a přiznání stěžovatele k poměrům, a to bez zdůvodnění a poučení. Stěžovatel je přesvědčen, že mu krajský soud klade nepřekonatelnou překážku řízení, bez ohledu na veřejný zájem na soudní ochranu práv a svobod. Dále stěžovatel uvedl, že soud si „privatizuje podmínky individuálního osvobození, neboť se nedrží rámce zákona a upřednostňuje účetní pravidla před právními zásadami“. Stěžovatel má za to, že je tímto postupem soudu opakovaně zbaven práva na soudní ochranu. Z uvedených důvodů stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadené usnesení krajského soudu a přikázal nařídít ústní jednání k osvědčení údajů o stěžovateli.

Vyjádření ke kasační stížnosti nebylo žalovaným podáno.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná. Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán jejím rozsahem a uplatněnými stížními důvody. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti. Po posouzení věci dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

O věci samé uvážil Nejvyšší správní soud takto:

Stěžovatel napadl usnesení krajského soudu z kasačního důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy pro nesprávné posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. To může spočívat obecně buď v tom, že správně zjištěný skutkový stav je subsumován pod nesprávnou právní normu nebo je sice vybrána správná právní norma, ale následně je nesprávně vyložena či aplikována. Stěžovatel spatřuje nezákonnost napadeného soudního rozhodnutí v tom, že krajský soud nesprávně posoudil splnění zákonem stanovených podmínek pro přiznání osvobození stěžovateli od soudních poplatků.

Individuální osvobození od soudních poplatků je procesní institut, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživých poměrech, před nepřiměřeně tvrdým

dopadem zákona o soudních poplatcích. Tento druh osvobození od soudních poplatků je zařazen v ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s., v němž je kromě jiného uvedeno, že účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Při zkoumání existence předpokladu doložení nedostatku prostředků je potřebné zdůraznit, že účastníka „zatěžuje“ jak břemeno tvrzení, tak i břemeno důkazní. Jinak řečeno, pokud chce být účastník ohledně své žádosti o osvobození od soudních poplatků procesně úspěšný, musí nejen uvést, v čem spatřuje svůj nedostatek prostředků, který dle jeho názoru vede k tomu, že nemůže soudní poplatek uhradit, ale také takové tvrzení řádně doložit. Právní úprava institutu individuálního osvobození od soudního poplatku neukládá soudu povinnost, aby sám za účastníka vyhledával další skutečnosti, které mají charakterizovat jeho nedostatek prostředků k uhrazení soudního poplatku. K otázce dokládání nedostatku prostředků samotným žadatelem o osvobození od poplatků se zcela jednoznačně vyjádřila již judikatura Nejvyššího správního soudu, kdy zdejší soud v usnesení ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 – 50, publikovaném pod č. 537/2005 Sb. NSS, vyslovil právní názor: *„Povinnost doložit nedostatek prostředků je jednoznačně na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje.“*

Z obsahu soudního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel podal dne 11. 8. 2008 v pořadí druhou žádost o osvobození od soudních poplatků v řízení zahájeném správní žalobou u krajského soudu dne 15. 1. 2008, ve věci vedené pod sp. zn. 10 Ca 3/2008. Stěžovatel v této žádosti vyjádřil své přesvědčení, že již dostatečně doložil nedostatek svých prostředků plnicí podmínky pro osvobození od soudních poplatků, a to jak předložením svého čestného prohlášení, tak i vložením jím tvrzené „nejaktuálnější listiny správního úřadu“ (blíže nekonkretizované – pozn. soudu) u správy adresovaného soudu. K této žádosti přiložil kopii Potvrzení o poskytnutí dávky pomoci v hmotné nouzi – příspěvku na živobytí ze dne 1. 7. 2008, v němž Městský úřad Polička, odbor sociálních věcí a zdravotnictví, potvrzuje, že stěžovatel je ode dne 1. 7. 2008 příjemcem příspěvku na živobytí č. j. 4952/2007/POL, dávky pomoci v hmotné nouzi, jež se vydává pro zdravotnická zařízení v souvislosti s hrazením regulačních poplatků podle předpisů o veřejném zdravotním pojištění. Pro účely veřejného zdravotního pojištění má takové potvrzení omezenou platnost po dobu 30 dnů. Na základě výzvy stěžovatel zaslal krajskému soudu nové potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků – formulář vzor 060, které nazval prohlášením a bez dalšího v něm proškrtl kolonky II. (příjmy z pracovního-obdobného poměru) - v bodu 11. ve znění Žadatel není zaměstnán z důvodu: doplnil „*snížená schopnost výdělečného pracovního zařazení*“, III. (příjmy z dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr), IV. (příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti), V. (příjmy z hmotného a sociálního zabezpečení), VI. (další příjmy), VII. (osobní majetek), VIII. (výdělkové a majetkové poměry manžela žadatele), dále proškrtl kolonku IX. (závazky), v bodě 28. Mám tyto dluhy: dopsal „*nesdělují, a nejsem veden v insolventním rejstříku*“, a posléze v kolonce X. (jiné okolnosti, které by mohly mít vliv na osvobození) – bod 29. uvedl „*listina na listě 2, listina uložená u správy soudu 24. července, ze soudní činnosti známé údaje*“. Takto vyplněné potvrzení pak stěžovatel opatřil datem 28. 8. 2008 a vlastnoručním podpisem. Jako přílohu označil žádost ze dne 11. srpna. Jiný doklad stěžovatel o svých příjmových a majetkových poměrech nedoložil.

Na podkladě shora uvedených skutečností Nejvyšší správní soud uvážil, že stěžovatel sice splnil své břemeno tvrzení, avšak naproti tomu neunesl své břemeno důkazní v tom smyslu, že by krajský soud na základě předložených důkazů mohl dospět k právnímu závěru pro stěžovatele příznivému, tj. výroku o osvobození stěžovatele od soudních poplatků. Krajský soud správně posoudil stěžovatelem předložené písemnosti jako nedostatečné důkazní prostředky, jež by prokazovaly nemožnost stěžovatele soudní poplatky uhradit ve smyslu ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s.

Co se týče stěžovatelem doloženého potvrzení o osobních, majetkových a výtěžkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků, nutno konstatovat, že v něm stěžovatel jednak řádně neuvedl, v čem spatřuje nedostatek prostředků, který podle jeho názoru vede k tomu, že nemůže soudní poplatek uhradit a jednak toto své neurčité tvrzení ničím nedoložil. Pokud se stěžovatel domnívá, že krajský soud fakticky vymáhá vyplnění tiskopisu „Potvrzení o osobních, majetkových a výtěžkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků“ ačkoliv i jeho obsahem jsou prohlášení žadatele o pravdivosti všeho, co je tam uvedeno, neodpovídá tato jeho domněnka skutečnosti, protože např. k bodům II. a III., pokud je žadatel vyplňuje, je třeba i potvrzení zaměstnavatele, a k bodům IV. až VI. je třeba doložit přílohy, kterými jsou rozhodnutí daňová a rozhodnutí o přiznání dávky z hmotného a sociálního zabezpečení. Právě ty byly v případě stěžovatele aktuální, a přesto byla tato kolonka proškrtnuta. Krajský soud nemohl presumovat finanční potíže stěžovatele, stejně jako existenci dluhů, byť by jinak tyto okolnosti mohly objektivně naplňovat podmínky k úplnému nebo částečnému osvobození od soudních poplatků.

Z předmětného potvrzení o osobních, majetkových a výtěžkových poměrech stěžovatele sice vyplývá, že je stěžovatel adresátem určitého státního příspěvku, ale stěžovatel v něm minimálně neuvedl zásadní údaje, a to v jaké výši měsíčně pobírá tento státní příspěvek, o jaký příspěvek se vlastně jedná, z jakého titulu a rozhodnutím kterého úřadu mu byl vyměřen. Stěžovatel zároveň ve své žádosti o osvobození od soudních poplatků jen velmi stroze uvedl, že nemá prostředky k tomu, aby mohl dostat svým poplatkovým povinnostem. Za takové situace pak krajský soud zcela důvodně dospěl k závěru, že pro rozhodnutí o osvobození od soudních poplatků nepostačuje ani Potvrzení o poskytnutí příspěvku na živobytí ze dne 1. 7. 2008, které toliko dokládá, že stěžovatel je poživitelem určité dávky v nespécifikované výši.

V odůvodnění napadeného usnesení se tak krajský soud dostatečně vypořádal s tím, že stěžovatelem předložené písemnosti nejsou ani ve svém souhrnu relevantním dokladem nedostatku prostředků stěžovatele pro rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. Nejvyšší správní soud tedy uzavřel, že stěžovatel v souzené věci přes výzvu krajského soudu nedoložil, resp. neprokázal, že nemá dostatečné prostředky k zaplacení soudního poplatku. Krajský soud proto postupoval v souladu se zákonem, jestliže stěžovateli osvobození od soudních poplatků nepřiznal.

Ze všech výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že napadené usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích netrpí vadou podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., a kasační stížnost proto podle § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona. Žalovaný správní orgán měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti, proto mu soud právo na náhradu nákladů řízení nepřiznal.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 12. března 2009

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu